

ФОНДИ ПРИВАТНОГО КАПІТАЛУ У МЕХАНІЗМІ ВІДБУДОВИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Науменкова Світлана Валентинівна

*доктор економічних наук, професор кафедри фінансів,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

Самсонов Владислав Юрійович

*студент магістратури,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

Приватний капітал відіграє важливу роль у механізмі відбудови економіки України, виступаючи каталізатором інституційних змін, сприяючи впровадженню сучасних стандартів корпоративного управління та ESG-практик, а також залученню додаткового фінансування на основі взаємодії з міжнародними фінансовими організаціями.

Фінансування відбудови економіки України потребує суттєвого розширення фінансування, в першу чергу, об'єктів критичної інфраструктури та стратегічно важливих галузей на основі активного залучення приватних іноземних інвестицій, які стають необхідним доповненням до традиційної донорської допомоги. За результатами спільної оцінки Світового банку, Уряду України, Європейської Комісії та ООН (RDNA4), потреби на відновлення економіки України оцінюються у 523,6 млрд дол. США, що у 2,74 рази перевищувало номінальний ВВП України 2024 року [1].

Діяльність приватного капіталу в Україні відбувається в умовах змін інвестиційного ландшафту, що впливає на методи акумулювання коштів та організаційно-правові форми взаємодії з іноземними інвесторами [2, с.146, 148]. Так, високий рівень ризиків ведення бізнесу в Україні та макроекономічна невизначеність зумовили зміну структури учасників інвестиційного ринку, що визначається посиленням домінування локальних інвесторів, частка яких перевищувала 80% від загального обсягу угод. Відповідно до Emerging Europe M&A Report, у 2025 році в Україні було зафіксовано 132 інвестиційні угоди із сукупною вартістю близько 739 млн євро, що свідчить про зменшення середньої вартості угод порівняно з попереднім роком [3]. В інвестиційному портфелі переважали підтримуючі інвестиції, відбувалася докапіталізація портфельних компаній, а кількість нових угод була обмеженою. Отже, триває підготовчий етап для формування інвестиційної основи у середньостроковій перспективі.

Відбувається активне використання інструментів забезпечення від ризиків та захисту прав іноземних інвесторів У межах Ukraine Investment Framework, ініційованого Європейським Союзом, було задекларовано використання гарантійних інструментів на суму близько 1,8 млрд євро, а також запровадження механізмів змішаного фінансування обсягом 580 млн євро, спрямованих на мобілізацію приватного капіталу [4]. Для фондів приватного капіталу зазначені ініціативи створили основу для структурування приватних інвестицій у поєднанні з публічними та донорськими ресурсами, насамперед, у сферах інфраструктури, енергетики та логістики.

Активізується діяльність з підготовки та запуску нових інвестиційних платформ для мобілізації капіталу у фонди приватних інвестицій відповідно до стратегічних напрямів відбудови. Наприклад, поява таких фондів, як Horizon Capital Catalyst Fund, запуск якого відбувся у середині 2025 року, а перше закриття цього фонду відбулося вже на початку 2026 року, спрямоване на фінансування проєктів у таких ключових секторах, як енергетика та цифрова інфраструктура.

Характерною ознакою є посилення ролі міжнародних фінансових інституцій у якості якорних інвесторів (anchor investors) при формуванні фондів приватного капіталу, що працюють в Україні. В якості якорних інвесторів виступають великі інституційні учасники, які першими вкладають кошти у фонд, формуючи довіру інших інвесторів. Зокрема, EBRD та IFC оголосили про участь у фінансуванні Dragon Capital Rebuild Ukraine Fund (REBUF) у листопаді 2025 року [5]. Цей фонд орієнтований на мобілізацію приватного власного та квазікапітального фінансування для довгострокової підтримки українських малих і середніх підприємств та компаній середньої капіталізації, які розглядаються як ключові елементи майбутнього економічного відновлення.

Окрему роль відіграє формування нового механізму взаємодії в межах концесійного та публічно-приватного партнерств [6, с. 109–110]. Перспективними напрямами є реконструкція та розвиток критичних секторів в Україні на основі рамкових домовленостей між Україною та США, у тому числі за участі U.S. International Development Finance Corporation (DFC).

У цілому діяльність фондів приватного капіталу в Україні слід розглядати як перехідний етап між кризовим реагуванням та формуванням повноцінного інвестиційного циклу відбудови, що відзначається високою часткою локального капіталу та активною роллю міжнародних фінансових інституцій, використанням додаткових інструментів зниження ризику та поглиблення форм взаємодії державного та публічного партнерства. У 2025 році було закладено ключові фінансові та інституційні передумови для масштабнішого залучення приватного капіталу у 2026–2027 роках, зокрема, у сфері

інфраструктури та інших нарямах, що відповідають визначеним пріоритетам соціально-економічного розвитку.

До ключових проблем, що ускладнює використання фондів приватного капіталу в Україні, є обмежена доступність та фрагментарність фінансової та операційної інформації, яку надають як потенційні об'єкти інвестування, так і окремі державні органи. Відсутність деталізованих даних управлінської та фінансової звітності, бюджетів, фінансових моделей для прогнозування грошових потоків та аналізу ризиків також ускладнює проведення комплексної фінансової, юридичної та ESG-експертизи, що зумовлює збільшення тривалості проєктного циклу та підвищує транзакційні витрати. Також слід звернути увагу на необхідність дотримання оновлених критеріїв передінвестиційного аналізу проєктів, які відповідають регуляторним вимогам відповідно до контрактних умов [7, с. 152–153].

Додатковим стримуючим чинником є відсутність належної прозорості та системності інформації для оцінки регуляторних і політичних ризиків. Відсутність єдиного централізованого підходу до розкриття інформації про проєкти, механізми державної підтримки, гарантії та зобов'язання держави створює асиметрію інформації між публічним і приватним секторами. Це знижує передбачуваність інвестиційного середовища та змушує фонди приватного капіталу закладати додаткові премії за ризик або відкладати інвестиційні рішення до моменту появи чітких правил і підтверджених даних. Інформаційні обмеження залишаються одним із найменш формалізованих, але водночас найбільш вагомих бар'єрів для масштабування приватних інвестицій в Україні, навіть за наявності фінансових гарантій і донорських інструментів зниження ризиків.

В процесі реалізації проєктних рішень з використанням акумульованих у фонди коштів приватного капіталу необхідно посилити контроль за дотриманням екологічних і соціальних вимог, що потребує уточнення моніторингових індикаторів для більш повного відображення соціальних та екологічних результатів згідно з концепцією «витрати-вигоди» та утримання прояву “greenwashing” [8, с. 210].

Таким чином, в Україні відбувається стрімкий перехід від укладання окремих угод з використанням фондів приватного капіталу до формування розвиненого ринку проєктного фінансування, здатного підтримати фінансування відбудови та модернізації інфраструктури на довгостроковій основі. Разом з тим, ключовими обмеженнями залишаються воєнні ризики, наявність інформаційної асиметрії та недостатня передбачуваність регуляторного середовища. Подолання цих бар'єрів, зокрема, на основі підвищення прозорості, стандартизації інформації та розвитку ефективних механізмів публічно-приватного партнерства, є необхідною умовою для масштабування приватного

капіталу та перетворення інвестицій в інфраструктуру на один із драйверів стійкого економічного відновлення України.

Список використаних джерел:

1. Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA4). World Bank. 2025. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/publication/ukraine-rapid-damage-and-needs-assessment-rdna4>
2. Науменкова С., Міщенко С., Тіщенко Є. Проектне фінансування в умовах реалізації “UKRAINE FACILITY PLAN”. *Економічний простір*. 2024. №191. С. 142–153. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/191-24>
3. Ukraine rebuilds: New horizons for investors and business. Emerging Europe M&A Report 2025–2026. URL: <https://cms.law/en/hun/publication/emerging-europe-m-a-report-2025-2026/ukraine-rebuilds-new-horizons-for-investors-and-business>
4. Нові угоди на €2,3 млрд у межах інвестиційного інструменту Ukraine Facility підписали на URC-2025 у Римі. Кабінет Міністрів України. 2025. URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/novi-uhody-na-23-mlrd-u-mezhakh-investytsiinoho-instrumentu-ukraine-facility-pidpysaly-na-urc-2025-u-rymi>
5. EBRD and IFC co-invest in Dragon Capital’s Rebuild Ukraine Fund. Dragon Capital. 2025. URL: <https://dragon-capital.com/media/press-releases/ebrd-and-ifc-co-invest-in-dragon-capitals-rebuild-ukraine-fu/>
6. Naumenkova S., Honcharenko Y. The development of the concession mechanisms in Ukraine. Transformational economy: theoretical and practical aspects: collective monograph. Baltija Publishing, 2024. P. 97–121. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/534/14154/29675-1>
7. Науменкова С., Міщенко С., Тіщенко Є. Використання мультикритеріального аналізу для експертизи публічних інвестиційних проєктів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2025. №57. С.147–157. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/57_2025ua/23.pdf
8. Naumenkova S., Tishchenko I., Mishchenko V., Mishchenko S. Rethinking Energy Poverty Alleviation through Energy Efficiency: Evidence from Ukraine. *Environmental Economics*. 2024. № 15 (2). P. 198–214. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/ee.15\(2\).2024.14](http://dx.doi.org/10.21511/ee.15(2).2024.14)